

НАУЧНА ТРИБИНА

април - јун 2006

ПРОГРАМ

четвртак, 6. април 2006.

Биљана Вучетић
**СЕЋАЊА АНТОНИЈА ТОДОРОВИЋА
НА РЕВОЛУЦИОНАРНУ АКЦИЈУ
СРПСКОГ НАРОДА У ТУРСКОЈ
1904-1908. ГОДИНЕ**

Антоније Тодоровић, родом из Призрена, био је просветни радник и један од истакнутијих припадника Српске револуционарне организације, односно покрета српског народа у Старој и Јужној Србији за ослобођење од турске власти. Преокрет у српској националној акцији настаје током 1903. године када се, прилагођавајући се међународним околностима, верска, просветна и културна делатност замењује оружаном, односно четничком акцијом. Извори о српској четничкој акцији у Турској су малобројни и непотпуни, а посебно је мало оних који се односе на деловање српских националних радника на терену. Стога, сећања учесника представљају драгоцену грађу за стварање и употпуњавање слике не само о револуционарној, него и о просветној и политичкој организацији Срба у Турској у првој деценији XX столећа.

четвртак, 20. април 2006.

Др Александар Растовић
БАЛКАНСКИ КОМИТЕТ О МАКЕДОНИЈИ

Балкански комитет је основао 1903. године у Лондону либерални посланик Ноел Бакстон као групу за притисак на британску владу како би се смањила опасност од рата на Блиском истоку и натерала турска влада да изврши реформе у Македонији. Чинили су га истакнути чланови британског парламента, представници цркве, новинари, историчари. Комитет је одиграо најважнију улогу у афирмацији македонског питања у Великој Британији. Његова активност (политичка, публицистичка, хуманитарна) нарочито је долазила до изражаја током августовског устанка 1903, за време младотурске револуције и балканских ратова када превагу односи просрпска струја.

четвртак, 4. мај 2006.

Александра Фостиков
**ЈЕЛЕНА ГРУБА, БОСАНСКА КРАЉИЦА.
БОСНА КРАЈЕМ 14. ВЕКА (1395-1399)**

Краљица Јелена-Груба, наследила је на престолу свог покојног мужа Стефана Дабишу (†8. септембра 1395) и поред одредби Ђаковачког уговора, по ком је Дабишу требало да наследи угарски краљ, Жигмунд Луксембуршки. На краљевски трон Јелена је дошла вољом властеле. Њено име јавља се у документима први пут након ступања краља Дабише на престо, па све до времена краља Остоје (јануар 1392 - март 1399). Владала је Босном најкасније до пролећа 1398. године, када је за новог владара проглашен краљ Остоја. Након одласка са престола јавља се у изворима под народним именом Груба. Јелена није била само прва жена владар, већ је такође била и први владар збачен са престола. У њено време настављен је процес дезинтеграције централне власти, започет после смрти краља Твртка I. На политичкој сцени све моћнија постаје феудална господа, која ће касније, крајем прве деценије 15. века, формирати своје самосталне области. И поред кратке владавине, улога и личност Јелене, изазвали су полемику у историографији.

четвртак, 18. мај 2006.

Дејан Булић
**МАНАСТИР ИЛИЊЕ КОД ОВЧАР БАЊЕ.
РАНОВИЗАНТИЈСКО И СРЕДЊЕВЕКОВНО УТВРЂЕЊЕ**

Манастир Илиње, метох манастира Благовештење, представља део Овчарско кабларских манастира, споменика културе од великог значаја. На овом локалитету током августа месеца 2005. године обављена су мања заштитна археолошка ископавања.

Раније се претпостављало да се на овом месту налазила кула из 14-15. века, али су археолошка истраживања потврдила постојање рановизантијског и средњовековног утврђења. Времена подизања цркве - 1939. годину, прати једна кречана откривена овом приликом.

Локалитет је данас обрастао шумом, због чега се само делимично уочавају предности овог доминантног и стратешки добро изабраног места, са кога се сагледава долина Западне Мораве.

четвртак, 1. јун 2006.

Мр Исидора Точанац
**КАРЛОВАЧКА И БЕОГРАДСКА МИТРОПОЛИЈА,
ПРОБЛЕМ СЈЕДИЊЕЊА (1718-1739)**

Проблем постојања две српске архиепископије у Хабзбуршкој монархији отворен је аустријским освајањем Србије и Баната и стварањем аутономне Београдске митрополије 1718. године. Постојањем Карловачке и Београдске митрополије Српска црква у Монархији је била подељена на две целине. Настојања да се то неприродно стање промени и превазиђе уједињењем у једну заједничку архиепископију и митрополију оставила су дубок траг у народно-црквеном животу Срба, у расправама на Народно-црквеним саборима и обележила су период аустријске власти на балкану до 1739. године. Извори, на првом месту необјављена архивска грађа, пружају могућност да се, у овом излагању, проблем сједињења митрополија сагледа на потпунији начин и да се понуди одговор на нека питања која су остала отворена у нашој историографији.

**четвртак,
15. јун 2006.**

**Др Недељко Радосављевић
ГЕРАСИМ ДОМНИН,
МИТРОПОЛИТ УЖИЧКО-ВАЉЕВСКИ
(1816-1831)**

Митрополит Герасим Домнин, пореклом Грк из Трапезунта, дошао је на чело Ужичко-ваљевске митрополије 1816, након што је убијен Мелентије Никшић, његов претходник на архијерејској катедри. У време његове управе дошло је до велике обнове црквеног живота, што је резултат промењених околности после Другог српског устанка, али и његовог деловања. Иако се у неколико наврата сукобио са кнезом Милошем око висине и начина прикупљања владичанских прихода, с њим је у целини имао добре односе. Жалбе свештенства против њега, упућене кнезу Милошу, нису увек биле утемељене, и мотивисане су световним разлозима. У време избијања Грчког устанка и током његовог трајања, упућивао је посланице које су вернике позивале на мир. Био је добро образован, а поред матерњег грчког, говорио је турски и српски језик. Схватајући значај образовања, предлагао је отварање богословске школе, и подржавао рад на отварању школа на подручју своје митрополије. Радио је на увођењу реда у свештенство, кажњавао преступнике и спречавао злоупотребе око добијања парохија, присилних венчања и неканонског склапања четвртог брака. У тренутку стварања Кнежевине Србије 1830. није био у својој епархији, а већ 1831. постао је мирликијски митрополит и члан Синода Велике цркве. Герасим Домнин био је последњи ужичко-ваљевски архијереј, јер је та епархија по његовом одласку подељена на две мање, Ужичку и Шабачку епископију. Умро је у Цариграду 1836. под неразјашњеним околностима.

*Предавања се одржавају у
сали 2 на првом спрату САНУ
са почетком у 12:00*

ИСТОРИЈСКИ ИНСТИТУТ

НАУЧНА ТРИБИНА

април - јун 2006

Историјски институт, Београд
Кнез Михаилова 35 / III
тел: 011. 638 418, 011. 181 589
факс: 011. 185 504
e-mail: istorinst@sanu.ac.yu
<http://www.hi.sanu.ac.yu>

